

A legkellemesebb otthoni szórakozás

egy **WÁGNER** beszélőgép

Tölcséres vagy tölcsernélküli, 150 K-tól 1500 K-ig. A Wágner-hanglemezek a legjobb gyártmányok.

Stambul rózsája

Szálljon nótám a zengő,
Mond azt, hogy Boczikám,
Csak valcert járj,
Pompázó virágok.

Ujdonság!

Kerek a káposzta,
A hajnal már nem csókolgat,
Steinhardt mulat I. és II. rész.

Most jelent meg!

Álom, álom.
Te rongyos élet.
Egy a szívem, egy a párom.

Csárdáskirálynő

A jányok, a jányok.
Hajmási Péter, Hajmási Pál.
Hej, czicza.

Darabja 8 korona.

Bármelyik hanglemez 6 darab használt lejátszott lemez ellenében is kapható.

WÁGNER

«Hangszer-Király» a világhírű «Favorit Record» hanglemezgyár főraktára

Budapest, VIII., József-körút 15. szám.

FIÓKÜZLET: IX., Ráday-utca 18. sz.

Figyeljen a „WÁGNER“ névre, hogy máshova be ne tévedjen! Telefon: József 71.

Nagy fényképes hangszerárjegyzék 30 fillér bélyeg ellenében.

52. SZÁM. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 30.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetéseket a postálalag meg-
határozott viteldij is esztolendő.

MAGYAR BAKÁK EGY NÉMET CSAPAT KARÁCSONYFÁJÁNÁL.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Vége.)

De családik. Másnap reggelre lázban Athén, az Akropolis falai szorongó kíváncsiaktól feketellenek: onnan az éjszakai hegyek kék messzeségéből bizonytalan jajongó kiáltás kél s mintha csak maguk a Parnes erdői kelnének lábra s rohannának le a völgybe, a gerincekről szaporodó ezerek hömpölyögnek alá a Kephisos folyam mentén. Rohanó, remült sereg; menekülők, és látszik már ruházatukon, ugyan messziről jövők. — Thessalia és Lokris boeskoros hegyi népe vegyest fut s versenyt jajong Phokis vérzőlábú parasztjaival s Euboea kirablott kalózaival. Fejvesztetten támoognak a város alá, de nincs ebben veszély Athén számára. — legfeljebb kis italt s pogácsát kérnek, aztán rohannak tovább, ki a tengernek, ladikra a szigetek felé, ki Korinthusnak a Peloponnesus irányt... Antiope elámul a bástyafokon: nagy lehet az úzó veszedelem, hogy e menekülőknek még az erős Athén se elég biztos! De hát ki, mi e veszedelem? döbbenve hallgatózik; soká nem érti, végre lüktetve ér el hozzá a remélt: az amazónok!... nyomunkban a szörnyű amazónok! Ő a falhoz dől s pillanatra mint fekete függöny gördül a végezt sötétsége a szemére... Tehát csakugyan eljötték! Gondolkodnék, de nem ér rá, ime jön már Theseus is, a boeotiai határról érkezik lóhalálában. A királyné már messziről hallja a vaskos bástyákon át dörgő hangját: «Hamar, engesztelő áldozatot Athene istennőknek s a Rettegés Phobos istenének is, hogy erőt ne vegyen rajtunk... hol van felséges Aethra anyám? ezer Hekate, nines itt?! Ah persze, tudom már, gondolom, hová... Troezenbe ment, ugy-e? A hang erősödik, Athén királya felhág a bástyára. Antiope hűnyt szemmel, reszkette fut a karjaiba. Ő szól:

— Itt az ellenség! lám mennyire igazad volt!... Jönnek az amazónok, jönnek messziről hazátvesztetten...

Antiope a szívéhez kap:

— Ah?!... Hazátvesztetten?

— Igen. Nagy csata volt ott, melyben Orythia királyné elesett... a n'ivehi assyrok néparadata kiverte, kiszorította az amazónokat a Thermodon mellől...

— Szép Thermodon!

— ...s űk most menekülve, támadva, rabolva érkeznek Paphlagonián, Bithynián, a Bosporoson és Thrákián át... jönnek száguldó lángtengerként a rokon Sagylos király skytháival... jönnek új hazát keresni, de egyelőre toronyiránt én ellenem, Athén ellen, és tudod-e, miért? kimondottan azért, hogy téged itteni rabságodból kiszabadítsanak, habaha...

Kaczag Antiope is, lázasan, idegesen, közben még szorosabban simul Theseushoz. Poseidon fia folytatja:

— Nevetés, ugy-e, te is? de ez még nem minden: az amazónok s a skythákon kívül harmadiknak még a gyáva szomszéd Boeotia is ellenünk fordul, — a thebei király felhasználja az alkalmat, hogy fia, Thersandros, megfenyítésért beszűt álljon s szövetkezik a barbárokkal. Itt van már, elküldte hadüzenetét, — add ide csak, Phorbas!

Egy lánca, melynek hegyére a könyörtelen boszú s harc jelül aludt vértől fekete sziv van tűzve... Némán nézik. Theseus egy percze tanácsalant:

— Három ellenség?! szentséges Pallas, sok ez egyszerre... Nézzétek, onnan a marathoni hegyek felől már villogó tuskék folyamként hömpölyög alá a sikra az amazonsereg!

Antiope is odapillant. Látja. Ráosmer az elől zöldelő lykastos phryg sipkákra... És egyszerre úgy érzi: elemi erővel szakad fel valami a bensejében, — a vér az arczába szökik, szeme lázban, átszellemült arccal egyenesedik ki a Theseus karjai közül. Áll ott mint egy szobor, bámul a hegyekről leömlő

amazon-folyamra s hirtelen nagyot kiált. Vadul tépi le magáról az aranysegélyes peplost:

— Hamar, ide az amazonruhám, ide a bárdot, az ezüst övemet!... Királynéd vagyok, Theseus, úgy mondatd: uralkodó társad, — nos, hadd legyek most az igazán! A perc sürget, gyorsan kell cselekednünk, — te itt hagysz egy harmadseregnyi őrséget az alváros falainál s a többivel, a sereggel, mégy a Kithaeronra, a Parnesre a boeotiaiak és skythák ellen. A főllenséget, az amazónokat, csak bizd rám.

Theseus büszkén öleli magához:

— Ezt vártam tőled, Antiope! De hát hogyan? miképp?... mi a terved?

— Vállalom, ne törődj vele... Itt nem szabad véreken folytania. Mint királynőjük megyek le közéjük.

— De mégis ekkora túlerő...?

— Vállalom. Te csak menj sereggel. Én maradok. És megmentem Athént.

Hosszú, édes búcsúcsók. Theseus megy már:

— Rád bízom!

Holdcskás zeke, csillagos nadrag, — ümpelesen hozzák elő az Athene kincses házából... És annyi idők múltán ismét amazónok öltözik a Theseus Hippolytája. Csillag a themiskyrai pompa a lázasan sürgő komornák közt: súlyoskás, aranyssyllabás szalaggal varkocsa fonják halántékfürteit s aranyfűstös, puha csizmákjára pengő kentront, ezüst sarkantyút csatolnak fel. S ő mintha régi öltönyével hajdani erejébe öltöznék újra... Az egykori Melanippe pár hónapos csecsemőjével az ablak sáfrányfüggönye megőll elképedve lesi a hegyekről alá-hömpölygő s az alváros falait körülfoljó sokadalmat:

— Jaj nekünk, itt az egész Amazonország! Nézd, az Ardetttől a pirusi kapuig zeng a föld, dobog a hegy, nyüzög a völgy; mintha csak egy embertenger ostromló árja csapott volna ki s akarná elnyelni mindenestől a várost. Hallod a zsvalyt, nyérítést, fegyverzörgést? Már lórol szálltak, tüzet raknak, táboroznak... És látom már: amott a Helikon oldala egészen zöld Lykastos hetyke sipkáitól; ott van Tralla, a Molpadiá testőrkapitánya, megösmérem! új lova van, szép almásszürke... és ott a te királynői sátorod is, Antiope, ott van a lykastos táborban, tehát még Molpadiá az Első Királynő, de őt magát nem látom... Errébb a Museion dombocskát Chadesia kéksipkásai foglalták el, látom Tekmessát, hogy megöszült! ott a leánya, a «Vércse» Philippis, ott lármáz a ragyás «Bagoly» Hippe-Hippa is...! Hogy kiabál! Szinte időig hallszik... a falak lőrési mögött álló hoptáinkra ordít: eide, gazok, adjátok ki kinczot királynőket, ő hívott minket! Hallod-e?

Antiope ép a királynői övet csatolja fel s megrezzen:

— És hol vannak a mi piros sipkásaink... hol van Themiskyra?

— Itt lenni a Pnyxen. Látom Myrleiat... ott van Alkippis is, hogy elhizott!... És kettőjük közt Amastris amazonruhában, — erre mutat... Mozgolódnak, azt hiszem, követésig készül.

Antiope az ezüst bárdot veszi kézbe:

— Hamar, fuvassátok meg az aranytrombitát s hirtököt küldjétek, hogy magam megyek le... Melanippe csak tovább nézdegél s tovább motyog:

— Nini, itt is van egy fejedelmi sátor a Pnyxen a mi piros sipkásaink közt, lám, lám... de ez csak hercegnői sátor; kicsi... Hahó, Menythia, — ő az! ő lép ki rajta s egy tízéves kis amazonyereket vezet ki... Ki ez? Ezüst a broncs a fején... a gyerek erre mutat...

Ujjongó sikoly: «Kincsem, magzatom, Penthesileám!» aztán az ablakba tartja fel Melanippe

a csecsemőt: «nézd, kicsi Phorbasom, ott a kis nénéd, testvérdé!...»

Antiope már lovon ül s hirtökéivel teljes amazonkirálynői díszben lépett le a komor, magas bástyafalak közt az Akropolisról. Nincs férfi Athénben! térdelő, esekelő anyák és leányok kettős sora közt üget le az alvárosba, a melitei kapu felé. Remegő nők zsongása kíséri: «ments meg, könyörgünk!»

A nagy perc! Szól a trombita, nyílik a kapu mázsás bronzra, a falakon örködő hopták mindenre készen ijjat vonnak. Antiope méltóságosan lépett ki a zajgő, zsvalygó amazon tábor elé. Egyszerre csend lesz; csak a Helikon s a Museion felől futnak arra egyre többen, tízezrek zsúfolódnak tömött, színes sorokká a Pnyx és Koile szemben levő domboldalára... Ott áll Antiope régi hívei, hajdani népe, egykori országa előtt s a hogy végignéz nemzetén, vihar nő bensejében, mely örvénybe keríti tudatát. Egy percze megszédül: hol van? nem-e még mindig Themiskyranban? s a jelen e percze igazán most történi-e, vagy csak a multnak az álma, esetleg a jövő délibábjá? Szíve dobog: «térj magadhoz... istened, Theseusod rád bízta a várost!» A régi királynői parancs mozdulatával emeli magasra ezüst kettős bárdját. Lelkesedés orkánja, karok zrezi tárnak, főként a piros sipkás táborból:

— Hivatall, itt vagyunk a kért boszúra, jer karjainkba!... aztán vezess gaz gyótróid, a napfak Napvárosa, Athén ellen! «Jer hát...»

nogatják Myrleia s Alkippis, «mire vársz?» sürgeti az első sorból Amastris. A nagy tömeg még tovább ujjong: «nézzétek, ő az, a mi régi Antiope, de mit jelentsen ez? hisz nem rab, nem fogoly, teljes a királynői fegyveres díszé?!...»

Antiope leereszti ezüst bárdját s megszólal amazon nyelven:

— Igazatok van, a régi vagyok, nézzétek rám: őv, bárd s jó magam, mind együtt vagyunk s látjátok, nem foglyok, nem rabok... én a ti régi Első Királynőtök vagyok s az is maradok.

Zúgás, meglepetés; a piros sipkások éljenznek, a kékek haboznak, a zöldek tiltakoznak: és a mi Molpadiánk? Antiope emelt hangon folytatja:

— Hivatallak, mert egy kétségbeesett perczemben azt hittem, nekem lesz szükségem rátok, de az istenek akaratából most azt látom, én segíthetek, sőt nekem kell segítenem ti rajtatok, hazátlanok. Nem kell Athént ostromolnotok, a Nap Fiai nevében én, mint Athén királynéja, hazát ajánlok fel nektek, a Hold Leányainak! Telepedjétek le itt végzengés nélkül: a ki tovább akar katonáskodni, szolgáljon tovább amazon seregemben, a ki nyugalmat, családot áhit, menjen férjhez s legyen boldog, mint a mily boldog én vagyok. Béke legyen végre a Nap és a Hold között...

Csend, aztán egetverő, zajgő zsvaly. Myrleia s a piros sipkások a légbevetül kékérez bárdjukat: «helyes, elég volt, letelepszünk, többet nem verésköznék!» De a családott Amastris dühödten sikolt: «árulás! újra kibékült Theseusszal! Ne egyeztetek bele! Halál Theseusra!...»

s futva rohan odább a kékeket és zöldeket lázítani. Hevűnek az arezok: «nincs, ne legyen béke! süvöltő Hippe-Hippa, «halál a férfibaromra!» «Béke!» süvöltő a Tekmessá hangja, «ez nem béke, hanem legyőzetés; a Nap cseledéje legyűnt!» «Várjatok!» vijjog Tralla, emindjárt érkezik hajón Első Királynőnk, Molpadiá...»

— Jó, emeli szavát még egyszer Antiope, döntsön Molpadiá. De jól gondolatok meg. Békét és hazát kínolok... várom a választ holnap délig. Addig kard a hüvelyt, nyíl a

tegez el ne hagyja. Esküdjétek... a nagy Maha-Mai-ra, — úgy!

Trombitaszó, majd ismét nyílik a melitei kapu. De a hogy besapódik Antiope mögött, már is száz zöldnyelű nyíl kékérez hegye topul a mázsás bronzon.

Esteledik. A távoli Parnes-hegyen a Theseus csatája még mindig eldöntetlen... Itt benn Athénben minden csendes, néma a nőtől körülzárt asszonyváros, az Akropolison sóhaj a lehelet, fohász a mozdulat, a tekintet rettegés. Csak az egy Antiope nyugodt, fenségesen az, akár az Athéne ősi szent szobra. All a palota bástyafokán s mögötte, mint királynői uszály, végig le a lépcsőkön síró, esekelő nők hosszú sora tapad a lába nyomához. Néz le a lykastos táborra a Helikon felé, de alig lát már a felhők fölött sötétben s a bujkáló hold se jön a szeme segítségére. Nehéz órák, a hosszú csend után végre zavaros lárna riad az éjben; az álmos táborútekez szagototlan kezdenek lüktetni az előttük elrohánó árnyak hadonázásától. A Molpadiá éles szava vijjog: «nincs béke!... ostromra!» a Helikon s Museion éljenz, csak a Pnyx tiltakozik, a piros sipkások ellenkeznek. Zúgás, rohanás, felfordulás... mi ez? egymásnak mennek, dulakodnak? Nő, közeledik a lármagomoly, — a felvillanó ephesusi rakétalángnál ostromkos látszik az itonei kapu előtt. Döng a bronz szárny, nyíl süvölt, jajszó üvölt — egyszerre zengő zuhanás, utána diadallal hömpölyög be az amazonáradat. Vélük rohan a tűz s lobbanva, sisteregre harap bele a védetlen faházakba. «Hitzegők!» a hopták hellén káromkodása vérbe fül s tetemhegyük torlaszára nő a kapun át viharzó tűzesőben.

És most már nincs sötét többé. A köröskörül hullámzó lángtengerből szigetként feketélik ki az Akropolis fellegvára. Bástyaormáról ezüstös messzire ragyog az Antiope szobormerev alakja, — az amazónok nyilai a lángokkal vetélkednek, úgy nyulálnak feléje, de nem érik el. Ő észre se veszi, a csatára figyel: ime már hú piros sipkás is belesodortatnak az ellene való harcba! «Népmeg...» jajszó egy percze, de aztán istene, Theseusra, a neki tett ígérethez gondol s nem habozik többé.

Hamar le a bástyafokról a vár Aranyudvarára, hol a fennlakó s felmenekült asszony nép jajong rettegő zsúfolat. Csecsemőket tartó ezerek s tízezrek odóltak a többi tereken, rejtekekben... Antiope eléjük áll:

— Bátorság! Ide a fiamat, az én drága kis Hippolytusomat... úgy!... ti is így csokoljátok meg a magatokét, aztán hamar mind tegyük le ide a kicsinyeinket az Athéne védő szent Aranykapuja elé. Talpra, be a fegyverbástyába, kiki frissen kovácsolt kékérez kardot ragadjon kezébe; siessetek!... Előre, én vezetek, — nincs férfi! asszonyok vívunk asszonyokkal, anyák megünnepelnek az amazónok ellen; de ne féljétek, az ő fegyveres magoktatuk előnyével szemben azért mégis mi vagyunk az erősebbek, mert mi veszíthetünk többet. Mi vagyunk az igazi anyák, mert nekünk fiunk is van! miénk a teljes anyaság s ez a mi nagyobb erőnk. Vegyétek észbe: az amazónok nemesak a maguk fiait ölik le, hanem ide is csak azért jönnek, hogy fiaikat öljenek, a ti fiaitokat! ezeket itt, ezt az ártatlan táborot; nézzétek, mily gyűgyögve, sírva-nevetve integetnek utánunk! Drága bármérsz szemek, akarijátok-e, hogy élet csillogjon bennük továbbra is? Akkor először is ki a könyet a magatokékból, száraz legyen a szemetek, száraz és villogó, mint a fia mellett kiegyenesedő nőoroszláné. Féltre a gyáva gyöngésséggel! Csak e fiakra gondolatok, — ugy-e már is gyúl a tekintetek és letaroknak se nehéz többé a kékérez szablya? Erősek: mindennél és mindenkinél erősebbek vagytok ti, csak alkalom kell hozzá. Itt az az alkalom! Rajta, ha most megmentétek, a halálból születtek újra a gyermekeketek!

Mögöttük a gyűgyögő, bámasz gyerektábor... űk már rohannak le az alváros lángtengerébe. Elő! Antiope; bárdja ezüstféhéren villan ki a vörös káprázatból. Akkor esnek el az utolsó hopták, — a lykastos seregzőm száguldva ugrat fel a tetemhegyre s diadallal dül, omlik alá onnan mindent elserve. Neki a lennekedt jajveszékölőknek! bórnyával húzzák rab-

szíjra az asszonynevet s láncahegyre dökik a piczi khitonos fücskakat. Antiope népe egy percze sapadon hátrál, de a hogy a láncahegyeken vergődő kis magatokat látják, egyszerre villám kél szeméből s az őrvöngő anyadüh sikolya vijjog bele s sziporkázó légbe. Azok már: nőoroszlánok, — vérmámorosan rontanak neki a bokrosodó amazon lovakkal. Új harez! a thermodoniak tanácsalantok, — a támadás ravasz, meglepő s oly kérielhetetlen, a milyen csak nő tudhat lenni nővel szemben. Az amazónok egy percze meghökkennek s e percznyi habozás döntő; mire magukhoz térnek, már lórol húzzák, a szemüket vajúják, a torkukat harapják az athéni anyák. És nem fáradsnak űk, — űk, a kiknek egy egész életet át gyöngékek kellett lenniök, most boszúgyönyörrel tombolnak új erejükben. űk a pihentebbek...

A hold kisüt, beteg sárga fénye bágyadtan tapogatózik a véres attikai síkon. A nocsata eldőlt már; az igazi asszonyok, az athéni anyák győztek, — fut a maradék amazonság a gyermek Penthesileával s a diadallal érkező Theseus serege űzi a menekülőket. Athén királya Phorbas küldi a vert thermodoniak után s ő maga keresőben rohan fel a Helikon domboldalára:

— Antiope!

Antiope, ki ép az amazon hátvéddel harezol, megfordul a kedves szavára. Mosolya boldog. De Theseus arca hirtelen rémülettel torzul: «vigyázz!» Késő, — a közeli szikla megőll Molpadiá cselöz, repül már rövidnyelű kékérez dardája s átáljárja hugat. Kis sikoly, Antiope megtántorodik, — Theseus felordít s a gerincezre rohan. Nyila utóleri még az elvágató testvérgyilkost.

Hajnalodik. Az alváros hűlő katanlából szűzen mered a sápadó csillagok felé a szűz Athéne Akropolis. Teljes az istemő győzelme, de e diadal még se hangos: egész Athén némán áll a helikoni lejtőn a halálra sebzett Antiope körül. Ott fekszik rögtönzött ágyon a csatater holtjai közt; areza éles már, akár az anyjé, Marpesiáé, s viaszféhér, mintha minden eddigi pirja vérré ömlött volna ki a holdcskás zékéjére. Theseus mellette térdel, a kezét fogja s a szavára figyel. Halk ez már, igen halk:

— Jobb így. Nekem velük kell pusztulnom. Vélük, a Hold Leányával.

Nehezen tápaszkodik fel. Elképedve néz körül: — Itt nyugszik körültem egész Amazonország! Végünk. Legyőztünk. De nem ti férfiak győztétek le. Nő tette, asszony cselekedte. Az asszonyt igazában csak asszony győzheti le. Én tettem, Theseus. Istenem te, ugy-e szavamnak álltam? Megmentettem Athénedet...

— Antiope.

— Az amazon visszahanyaltik: — És kicsi Hippolytusom, — hát még se hozzák?

— Theseus felkel. Mögötte nyílik végre a kör. Aethra jelenik meg, de nem maga jön, egy más félf valakit tuszol előre, a ki nyilván sehogy se mer közelebb kerülni. Phaedra e bátoratlan, lehajtott fővel, fátyolosan, nagy alázatossal hozza a kis Hippolytusot. Térdre botlik, úgy nyújtja a kicsit s Athén királya nem is tudja, kitől veszi át a fiát. Odabőrül vele, anyja szívére teszi a csecsemőt. Antiope hosszan csokolja:

— Kis napfi, drága egyetlenem te... éretted, miattad pusztult el a Hold Népe!

Halotti csend. Csak a hajnali fény diadalmasodik egyre vilagosbba. Theseus merőben néz a haldoklóra, aztán hirtelen feljajdul: «vege, utolsó lehelte!» Vár fájdalmasan, majd felkel a gyermekkel s a merőll kaptá, elmélyedve nyújtja a kicsit hátra. Phaedra átveszi, felveti fátyolát s oly tüntető lévvel csokolja össze a csecsemőt, hogy erre meg kell fordulnia Poseidon fának. És most már észreveszi, ráosmer a kretai hercegnőre. Szemeik egy pillanatra találkoznak. És Phaedra bátrabban egyenesedik ki...

És mindézt még látja Antiope. Holtak hiszik s ő még mindig él, — kezét emelve, hogy Hippolytusát kiragadja a Phaedra karjai közül, de nem tudja. Megadja magát. Végőhája: — ű a győztes!... Phaedra nem a kardot

választotta, mint én; hej tudta ő jól, hogy a kard a férfi fegyvere s a férfi ezt az ő maga fegyverét mindig kicsavarhatja a mi kezünkől... nem, Phaedra azzal a mi igazi női fegyverünkkel harcolt, a mit a férfi sohse vehet el tőlünk. S ezzel győzött. És én hiába küzdöttem, hiába szenvedtem, — szörlelem, istenem te, öv élessz Theseusom...

Megtörő szemében utóljára tükröződik a hanyatló hold:

— Hold, sápadt Hold, vélem bukol le asszonyi világrónodról!

Azzal homlokára borul a nagy sötétség. Apollo Napja akkr veti fel lángoló bitorfejét a tengerből. Sugári győztesen futják be a csatateret, kacagva kápráznak az elesett amazónok tizeire. Theseus a halott Antiope felett karjait tárja felé felé, — mögötte hatalmas evohé reszketteti a léget. Az athéniak felvetett fővel zengik a hajnali Apollo-fohászt s az eljött új világ tudatában diadalmasan néznek össze:

— Napfak, mától fogva mi vagyunk a teremtés urai!

BÚS SZÉL ZOKOG.

Bús szél zokog,
Elmúlt a nyár
Almodni már
En nem fogok.

Most könny itat,
S gond súlya nyom,
Le sem hnyom
Pilláimat.

Olyan rövid
A nyári évek
De álma mély
Friss hajnalig.

Bolygok vadon
Legközepe
Nem alszom én,
De álmodom.

Éj s csend öléi
A nyár szakán
Tündér leány
Hajolt fölém.

S álom sötét,
Mázsás teher,
Nem bírom el
Fojtó ködöt.

S csak komorul,
Már jó telem,
S rám végtelen
Vak éj borul.

SZÉNRAJZ.

Most gondolok az őszi vándorokra,
Kik az országúton sóhajta mennek,
Hátukon egy butyácul, tántorogva,
Vágyuk feszítve a vak végtelenek.

És szíval és hervad már a nyárfa,
Csak pár levele inog még fehéren
A holt galyon, oly búsan, mint az árva
Halott mellén a vitézségi érem.

Minek is émi? Halmi már a cselja,
Ellég, elég volt küzdeni idáig.
A tompa esőből hallani aléva
Az elvonult nyár aranytróbitáit.

Ki tegnap állt, az fekszik most a földön
És sírni is erőtelen ezentúl.
Köröskörül a köd akár a börtön,
A hangtalan és ájult őszben elnyúl.

De jajgatnak sirjukban a halottak,
Kik émi vágytak volna, jajveszékölő
Szóval kiáltanak és felzokognak.
Tj értetek bor... álom... szép nő,
Út járnak űk sötét, halálra sértett
Arzálal közöttünk és rászák az ajtót,
Bitangoló sok millió kísértet,
A sírból az élet felé sóhajtok.

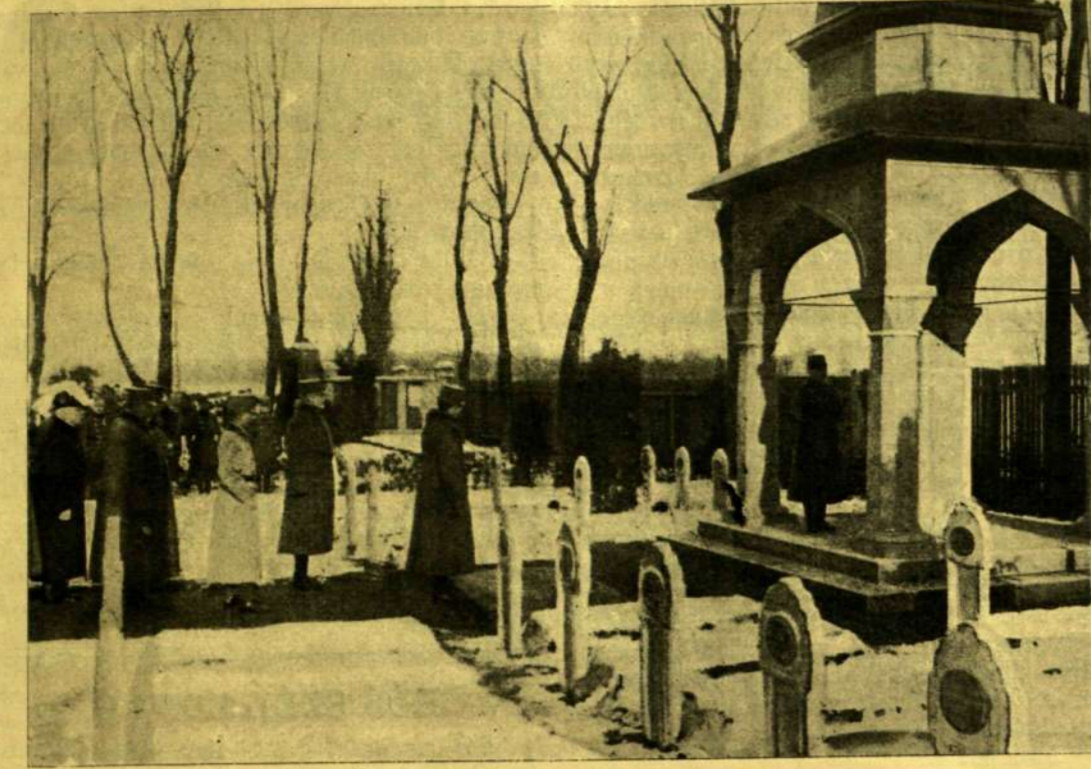
A katona tanyák körül bolyong most,
Hol rózsaszín láng ég, az arca sápadt,
Csak nézi az égboltot, a borongót,
Szíve üres, tarisznyájába bánat.

Hidrelelős szemét feszíti tágra,
És óriás fantasztikus alakja,
A mint reá mered e bús világra
S lelkét, szegény lelkét a semmi lakja.

Az ablakon lesi, a mint a polgár
Dunyhák között vetkőződik az ódon
Hálósózában, puffadt vankosoknál
S libeg-jog gyertyája furcsa módon.

Hol az ő ágya? Hollók, éji varjak
Kárognak útján, gyengélkedő részeg
És átkozódva búsan továbball,
Mint a középkori lánzsás vitézek.

Mint a középkori lánzsás vitézek.
Kosztalányi Dező.

IV. KÁROLY KIRÁLY A MOHAMEDÁN HŐSÖK TEMETŐJÉBEN EMELT EMLÉK FELAVATÁSÁN OLMÜTZBEN.

MOMSENICH KERESZTÉLY.

Elbeszélés. — Irta Bán Ferencz.

Dancs Péter, az író elgondolkozva sétált. Az eső sűrűn hullott; ferde sugarakban, mint gyöngyfüggöny töltötte be az utcákat. A boltok éppen áomra hányták a szemeket és az emberek felgyürközve és az ernyőiket kifeszítve szidták az időt.

Dancs Péter bottal sétált. Nagyon szerette az esőt. A sötét utcákban némán fúrta előre magát. Föltűrt gallérja fülög takarta el az arcát. Kalapját a homlokába húzta és a mint az eső csurgott és ömlött, rajta nem látszott belőle egyéb, csak a két fekete szemé és a cigarettája, a mely fölparáztolt néha.

Dancs Péter sáta közben gondolta el a témáit és esőben, zimankóban, ha mindenki gyáván megbújt a föld alá — mindig a szabadban járt. Ma sehogysen sikerült: az érdeklődése minduntalan félresiklott.

Próbálta mégis kényszeríteni magát. Ssszzsz! — szítja a fogát. Azt a mindenét! — káromkodott, nevetett, fűtyült... minden hiába volt.

A gondolkozása, mint pajzán gyerek megcsókolt a parancs elől. Kiugrott az ágyából és megtestestülve, a sötét utcában bukfenet vetett előtte. Gáncot vetett a lábának, és rohogva mellbelökte... azután elkomolyodott, ijesztő gyorsan nőtt, már sokkal hatalmasabb volt nála, a feje tűnött az orozatokon és a két válla szinte szétrepesztette az utcát.

A rém beszélt: — Mondjad Dancs Péter, ki vagy tulajdonképpen?! Ifjúságodban, a mikor a híred teremtetted, igen akkor voltál valaki, a lényeg mélyére törekedtél, és az élet savát igyekeztél átmenteni a mesébe. Szintetikus voltál, a ki plasztikuságra törekszik. Vajjon az vagy-e még, a ki tegnapelőtt?! Nem úgy van-e, hogy olyan tőke kamataiból élsz, a mely régen elvesztett?! Te, a ki oly fennen hirdeted, hogy a lét titkai után kutatasz, felelj a kérdésekre: értékes ember vagy-e még?!

A rém hangja dörgött; mint a lelkiismeret. Dancs Péter vonaglott az aszfalton, mint a megázott féreg.

Dancs Péter a szerkesztő vörös bőrdíványán ült. A díványon, barna foltok, mint csúnya tósák terpeszkedtek. Dancs Péter szemében szimbólumnak tűnt, a mint elfeküdt tunyán és eltakarta a mult ragyogó színeit.

A szerkesztő az ablaknál ült. Lassú szippantásokkal cigarettázott és a kezében zörögtek a kézirat lapjai. Dancs Péter csak az enyhe ívben megörvülő hátát láthatta és néha az arcát a sárgás, aszottnak tetsző bőrét. Különös volt, hogy a szemével pillanatnyosan se találkozhatott. Személytelennek tűnt; mintha maga az

objektív bíráló lenne. É pillanatban nem éltek a nexusok, a sok éves ismeretség, sőt a tegező barátság is mintha a levegőbe foszlott volna, mint hajnali álomkép. Nem volt semmi, csak a kézirat néhány lapja és a vizsgálódó értelem, a mint mérlegel.

Ez kellett Dancs Péternek, de mégis nyugtalanította. Néhányszor már kinyújtotta a kezét, hogy megakaszsa az olvasásban. Ne, ne tovább, hűmbug az egész, én magam írtam, igen én magam és nem az ismeretlen, névtelen valaki! A szemét kereste... iszonyú, olyan sokáig várni, a szeméből kitalálhatná, hogy tetszik-e? Azután a szerkesztő kezeinek lendületéből próbálta kiolvasni a titkot, a melyet a homloka rejtegetett, mint fénylő páncez.

Nem, itt nem segít semmi, várni kell megadással, szörnyű irgalomban, mint akkor régen.

A szerkesztő fölállott és szembefordult Dancs Péterre. Sajátos!... Hosszú ismeretségük óta most látta először a két szemét. A barna, mélyfényű szemét, a melyek megijították a sárga bőrét és az egész embert fölemelték, messzire, fenséges magasságba. Valaki merőben más volt, hatalom, a ki guillotine is lehet, de tenyer is, a mely fölemel. Dancs Péter remegve emelte a fejét, a tekintete találkozott a szerkesztőével és ez a pillanat, mint hosszú czövek az egész testét megmerevítette.

— Különös, még sohase olvastam ennek a... szerkesztő megismertette a homlokát.

Dancs Péter a segítségére sietett: — Momenich Keresztély. — Rosszat sejtett.

— Ennek a Momenich Keresztélynek a nevé!

— Különös?! — kérdezte Dancs Péter. Aggódott.

A szerkesztő már tisztában volt a novella és az írás értékével. Még úgy tett, mintha olvasná; kezében tartotta a kézirat utolsó lapját, de már a gondolatait rendezgette és mire fölállott kialakult benne az ítélet:

— Különösnek mondtam, mert egy kész, kialakult író hatását teszi. Talán...

Dancs Péter megremezt. Ha megsejtette volna az igazságot!

— Talán az íróasztalának dolgozott sokat!

— Az lehet! — Dancs Péter megkönnyebbült.

— Mindenesetre tehetség, sőt nagy tehetség! Azonban! — fölemelte az ujját... A te hatásod erősen érzik rajta!

Igy kezdődött Momenich Keresztély karrierje.

Momenich Keresztély első novellájának exotikus miliője volt, a mese benne könyved, a fantasztikum felé hajló és ilyen lett a többi is. Dancs Péter, ha Momenich Keresztély neve alatt dolgozott, elkerülte a megszokott témáit és nagyobb gondja volt a népszerűsége, mint arra, hogy mélysegekbe törjön és ritka szépségeket bányásszon. Momenich Keresztély novellái-

ban az életfilozófiája is vidámabb lett — vigyázott arra, nehogy hasonlítson a régi magára.

Ha kéziratot vitt, mindegyik szerkesztő megkérdezte: a protezséje irt-e valamit? és a kollegái, a barátai egyre nyaggatták, hogy beszéljen el egyet s más Momenich Keresztélyről, sőt érdeklődött iránta a menyasszonya is.

Már láthatta, hogy agyrem volt, a mi az esős estében annyira elkínzotta és Momenich Keresztély tulajdonképpen mehetett volna vissza a semmibe.

Amde mit feleljen a kérdésekre? Az ember, a ki Ceylon-szigetéről jött haza, hogy az élményeit, örömeit és szenvedéseit kiöntse, az emberek elé, ha egyszerre csak eltűnik, holott szeretet és érdeklődés övezi, mint két baráti kar, nem lett volna-e gyanus, sőt több, mint gyanus? Nem találta volna-e el akárci, hogy itt valami turpisság van, még rájöhettek volna, hogy a gyöngesége egy pillanatában ő maga teremtette és mit feleljen, ha kérdeznél találgat: miért tetted? Elárulja, hogy mennyire gyöngé és ingatag? Legyen mindenki szemében, a ki valójában — esendő, szánalmas teremtes?!

Es tetszett is a játék, a mint az orránál fogvást vezet nagy sereg embert, a kik szaglásznak, kutatnak egy olyan valaki után, a ki nem is létezik.

Irta tovább is Momenich Keresztély novelláit, de már alig tudott lépést tartani vele. Momenich Keresztély novellái miatt sokat kellett tanulnia és rengeteg idegfeszítésébe került, a míg egyszer-egyszer beleéltte magát a távoli világok hangulataiba és egyre nagyobb erőfeszítésébe került az is, a míg munka előtt megtölte magát a vidám életfilozófiával, a mi töle idegen volt, de éppen Momenich Keresztély sajátja.

A szerkesztők, és köztük egy-két sokesztendő barátja már Momenich Keresztélyre gondoltak, ha találkoztak vele. Üzeneteket küldtek vele s szeretnék ha egy regényt is írna végre s mégis a nagyobb munkát már személyesen kellene megbeszélni! Egy szinigazgató is megfogta: — Szeretném, ha a maga barátja írna egy darabot nekem... tudja olyat, exotikus miliőben, a minők a témái!... Nem küldhetné föl egyszer, hogy megbeszéljem vele?

— Nem. Ó embergyűlölő. Senkivel nem érintkezik, én is csak annyiban érintkezem vele, hogy borítékban asztalomra teszi a kéziratát... néha hónapokon át se látom.

Némelyek nem hitték, vitakoztak; hogy lehet embergyűlölő, a ki ir... hiszen a közönséghez beszél.

Dancs Péter már arra is sok energiát vesztegetett el, hogy újabb meg újabb magyarázatokat találjon arra, miért marad láthatatlan Momenich Keresztély.

Két regényre, egy drámára kapott már megbízást Momenich Keresztély. Már jóformán csak neki dolgozott. Dancs Péter neve csak hébe-hóba szerepelt és egyszer egy jó barátjával találkozott.

— Mi van veled? Miért nem dolgozol? — kérdezte.

Dancs Péter csak a vállát vont.

— Pedig olyan szép dolgokat írtál valamikor! — mondta sajnálkozva.

Olyasmi érzett a hangjából, mintha Dancs Pétert már eltemette volna.

Jöttek Momenich Keresztély könyvei, egy évben három is. Valamelyik kritikus a következőket írta:

A rejtélyes író, a ki fölesigázta az irodalom iránt érdeklődők fantáziáját, az új könyveiben már elérkezett abba a magasságba, hogy maradék nélkül tudja önmagát adni. Az első időben Dancs Péter hatása érzett rajta, de azóta kibontakozott a gazdag, színes egyénisége és nyugodt lélekkel állapíthatjuk meg, hogy messi tültszárnyalta a mesterét...

Dancs Péter kacagott rajta, de hirtelen elborult a kedve. Bezárkózott, az ablaktáblákat is lecsukta. Gyertyát gyújtott és sokáig bámult a perczegő lángba. A nagyszoba homályban pihegett, az óra rejtelmesen zörögött és a hosszú asztal tulsó végén a sötétségből hirtelen kiemelkedett Momenich Keresztély. Magas volt, szélesvállú, arcán a derű is mosolygott. Dancs Péteren mosolygott és megvető gesztusban megpattintotta az ujjait. Dancs Péter föl-

ugrott, két kezével az asztal szélébe kapaszkodott s a gyertya fölött átkiabált:

— Nincs mit henezgni, barátom. A sikereid nagyok és szépek, de nekem nem imponálnak. Én jól tudom, hogy a külső körülményeknek legalább is annyi részük van benne, mint az írásaid értékének. Igazolt messziségekről írsz s ezzel már eltereled a figyelmet, a mely igazi értékek után kutatna. Amde még nem is ez a sikereid igazi kulcsa. Rejtelmes vagy... a neved, a szellemed mindennap szerepel, amde a tested még senki se látta, szinte egy halott klasszikus, a ki nem is klasszikus, de még él, érted É!

Momenich Keresztély tovább is gúnyosan mosolygott.

Dancs Péter haja a homlokába eszött, ráütött az asztalra s rekesztő izgalomban kiáltott:

— Megölhetlek tudod-e? Megölhetlek, a mikor akarom?!

Momenich Keresztély ezen is nevetett.

— Ezt nem mered. Nagyon is sokan ismernek és mindenki rajtad kérne számon. Különbek is — biggyentette a száját — gyilkolni az nagyon közönséges. Győzz le a tolladdal! Hahaha!

Eltűnt.

— Voltaképpen Momenich Keresztély is én vagyok! Miért keseregni és féltékenynek lenni! Ezt gondolta Dancs Péter jóval később, de a szája széle keserű maradt.

Évek óta nem emlékeztek ilyen izgalmas premierre. A távoli világ, az ezernyi új színek, a más szabású testek s gondolkozások, a melyek eddig Momenich Keresztély novelláiban és regényeiben éltek, most sokkalt dúsabb és megejtőbb plasztikusságban hódítottak a művészi díszletek és az élő beszéd révén. Nem akarták, nem tudták elhinni, hogy a szerző ne legyen jelen. Játsszik velük és később mégis előjön. Ezernyi ezer ember jött el, óriási túlekedés folyt a jegyekért, de inkább a biztosra vett remény miatt, hogy Momenich Keresztélyt színről-színre láthatják. Minden fölönás után zajosabban tapsoltak.

— Szerző! Szerző! — már ordították a tenyerek és torkok kivörösödöttségében.

A páholyok, a földszint zsufolva az élet előkelőségeivel, nagy tekintélyek és gyönyörű szemek lesték vágyódva a deszkákat: hátha mégis!

Dancs Péter az első sorban ült a menyasszonyával. A míg a játék tartott, kigyultak a szemei: igen, ezek az ő mondatai, a lelkéből

szálltak elő, az ő szelleme lebeg és tölti be varázsával a termet, de egyszerre elkomorodott, a mint a nézőtér kigyult és a magasba sikló brokátfüggönyök alatt kézenfogva hajlongtak a színészek. Ott állhatna, minden érdeklődés, kigyujtott láb tengelye ő, a szemek az ő lába előtt hódolnak, ő itt van, előtte az élet telje és nem nyujthatja utána a kezét.

A menyasszonya egész idő alatt remegett mellette. A sejtelmes szépségek, az őserőkölözés kizsongó nemes hangulatok az egész nézőtérben őt várták a legjobban talán; hiszen annyira lelki tügye volt az irodalom. Gazdag és előkelő leány letére, magas és mégis telt természetnek büszke pompájában éppen a novellái révén ígerte magát Dancs Péternek — egykor. Szerette a sápadt és komoly fűt, de miért nem tud ő is ilyeneket, mint ez a Momenich Keresztély?

Nézte, a mint mellette ült. Bizony a sok munka, és a sok gyöttrődés a titka miatt nagyon elhasznalta Dancs Pétert. Sápadt volt, sovány, az arca ragyogása eltűnt és a szemére untalan ráereszkedett a pillája, mint fáradt függöny. Óvatlan lopózott agyába a gyötrelme: Ó miért voltam én ily ostoba... így elsietni az életemet, ő ezt az estét, mint menyasszony, vagy feleség élni végig!

Boldogtalan volt. A hirtől lassan vitte őket. Szemben a kis ülésen a társalkodó ült, de elveszve, jelentéktelenül a homályban.

— Milyen szótlan ma este! — panaszkolta Dancs Péter és megérintette a karját.

A lány megremezt és Dancs Péter megremezt, hogy úgy rezzen meg, mintha idegen érintette volna.

Tudta jól, mi fája a lánynak. Távolság hűzött és a keztyű alatt a jegygyűrűt próbálgatta, hogy lejön-e. Hangulat volt, pillanatnyi elkeseredés, támadt annak a megismerésnek a fényében, hogy a lány voltaképpen nem az embert, de a szereplő embert, az író szerette meg benne.

Elavult hamar. Végre is ő soha nem volt a férfi díszpéldánya és mostanában legkevésbé, azután végre is ő megadhatja neki, a mi után annyira vágyik: a dicsőséget.

— Tudja-e, hogy Momenich Keresztély mégis ott volt a színházban?

Nem, nem csupán a lány miatt mondotta, nem a félelme miatt, hogy messi-messzi és végleg elislik az ölése elől, de Dancs Péter is levegő után sóhajtott. Igen, ő megalázkodik Momenich Keresztély előtt és igen beismeri, beismeri, hogy az — ő maga.

— Ott volt, igen ott volt! — ismételte makacsul, a mikor a menyasszonya ügyet se vetett rá.

— Miért nem mutatta hát legalább! A lány fekete volt a keserűség miatt.

Folytatta:

— Ó, milyen irigy, gonosz ember maga! Hányszor kértem, hogy hozza el és mutassa be, de nem, soha nem tette meg, a barátom is egyre unsozlatk, pedig és tudja, mi lett a vége? A hangja végül élesre vált és hirtelen szembenézett.

— Azt, azt mondták, hogy maga nagyon jelentéktelen lehet a szemében, ha még a menyasszonyához se képes elvinni!

Jujj, ez szörnyű percz volt. Az őszinteség, a mint merő meztelenül ungozkodott ki a lány szeméből.

Dancs Péter már azon a ponton volt, hogy nem is folytatja: ez a lány már elvesztett. A vágyódása azonban nem volt ennyire okos.

— Ott volt maguknál sokszor, nagyon sokszor, ott volt a színházban is, maga mellett ült és most itt van a kocsiban!

A lány ránézett, azután loppal körülvizsgált a kocsiban; erre a pillanatra elcsúszott agyában az öntudat. Kacagott. Az arca torzra fordult és a két szemé eltűnt, olyan apróra hűzódott. — Maga? Azt akarja mondani, hogy maga?! Hátravetette magát, úgy kacagott.

— En, igen én!

Dancs Péter sápadt volt.

— Maga?! Maga, a Dancs Péter? Elhúzta a száját.

Dancs Péter szemé villámolt egyet.

— Kezét csókolom! — mondta és kiugrott a kocsiból.

Dancs Péter hazarohant. Nem gyujtott világozást és gondolatai örült káoszát, mint fájt terhet czipelve futkosott, majd megállt és tenyerébe szoritotta a homlokát.

Egyszerre megbotlott; nem tudott tovább. Mi az? A fal lenne már? Momenich Keresztély volt. A sötétben is látta a két gúnyosan mosolygó szemét.

Megragadta és rázta. Üvöltözött:

— Nem, nem ezt nem tovább. Mindent fölfaltál előlem. A nevem! A hirem! A szerelmem! De megbosszúlok! Megállj.

A sötétben firkát valamit, azután revolvert rántott és keresztüllötte Momenich Keresztélyt.

Látta, a mint elesik, hallotta a nyögését és ez olyan jól esett...

Dancs Pétert másnap holtan találták. A dolgozószoba falánál feküdt összeroskadva. Kezében egy papírlap.

— En voltam Momenich Keresztély! — mondta a papíros.

— Szegény — ügylátszik megőrült! — mondták az orvosok.

AZ ELMENEKÜLT OLASZOK ÁLTAL FELGYUJTOTT MARHA-ISTÁLLÓ ROMJAI. A BENNÖK ÖSSZÉEGOTT MARHÁK MARADVÁNYAIVA.

SEBESÜLT KATONA ELSZÁLLÍTÁSA EGY MAGASLATI ÁLLÁSBÓL.

HÁBORÚS JEGYZETEK EGY NÉMET VÁROSBÓL.

Németországi úti levelekkel a tagadhatatlanul sokat utazó magyar közönséget már nem szabad megbántani. Németország nálunk, legalább külsőleg, a jól ismert országok közé tartozik. Ezer meg ezer gazdasági és kulturális érdekszál fűz bennünket a nagy német szövetséghez és utazó magyarjaink oly otthonosan mozognak Németországban, mint akár ideháza. Fordítva ugyan ezt talán nem lehetne teljes bizonyossággal elmondani, de itt viszont a háború hozott nagy változást magával és a sok ezer német katona szemében, a ki nálunk megfordult, már mi sem vagyunk a délibáb és pusztai romantika országa.

Ha Németországot ismerjük, Lipését kétség-telenül a legismertebb német városok egyikének tételezhetjük fel. De a háború harmadik esztendejében megváltozott a tartalom, az élet, a mely a város falai között honol. Szászország másik nagyvárosával, az arisztokratikus, művészi hangulatú Drezdával szemben, Lipese volt a folyton gazdagodó iparnak és kereskedelemnek, zajos és élénk metropolisza. A háború ezt a zajos, eleven életet tompította le. Nálunk is ismert külsőségek: az autók eltűntek az utcákról, a kocsiforgalom megszűnt, a villamos reggel később indul és korábban fejezi be napi munkáját, a világítás, bár a szénhiány távolról sem akkora, mint nálunk, erősen korlátozva, az esti élet megrövidülése, a nagyváros visszafeljődése a vidék primitívebb viszonyai felé. A nagyvárosi életnek a lehetőségei csökkentek meg és nem az életnek az akarása. Színházak, mulatóhelyek és egyéb lokalitások Lipésében ugyanúgy telve vannak, mint nálunk.

Németország a frontokon belül is erősebben viseli a háborút, mint a hadviselő országok bármelyike. Sokkal nagyobbak különösen az élelmezési nehézségek. A csodálatos organizáció, a melyet a németekben még ellenségeik is megcsodálnak, sokat segített ugyan, egyenletessé tette az elosztást, de az élelmiszerek mennyiségét nem tudta megszorítani. Felnőtt embernek 250 gramm hús egy hétre bizony kevés és vigasztalásnak gyenge, hogy másnak sem jut belőle több. A háborús nélkülözés nyoma erősen megérinti az arcokon, a piros német arcok, a jól táplált és épen azért az eleganciától mért-földnyire távol álló alakok eltűntek. Németország karcsúbb lett általában, vesztett a boche-típus külsőségeiből, a melylyel a francziák gúnyolták.

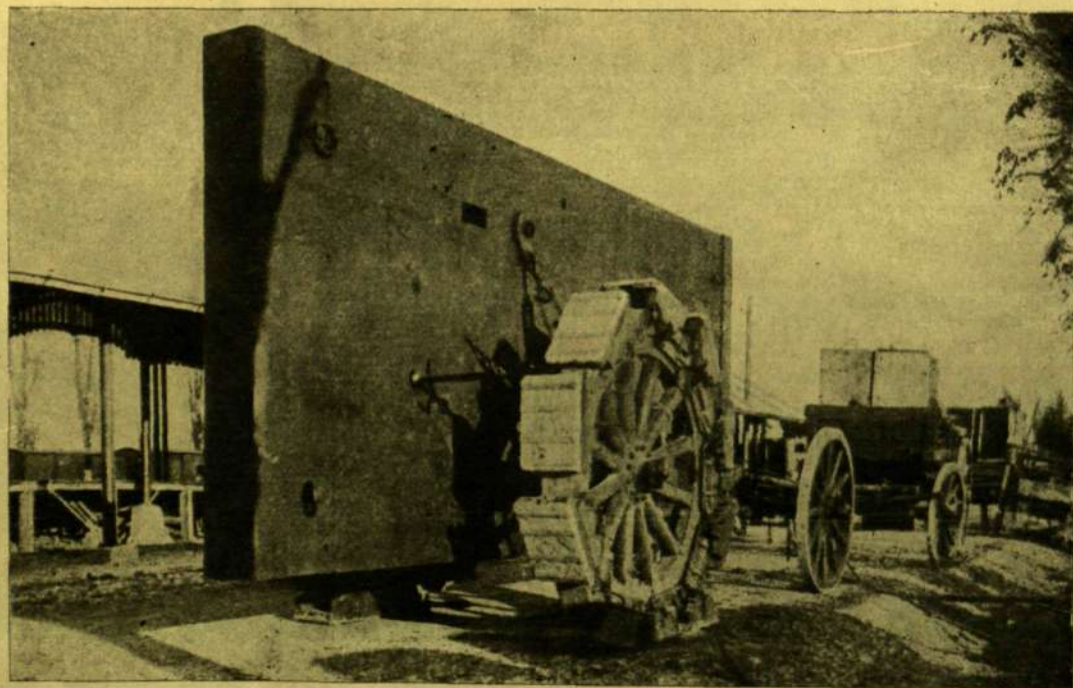
A mi háborús viszonyainkkal szemben két előnyt lehet megállapítani Lipese, de általában az egész Németország javára. Élelmiszerekben nagyobb a hiány, mindenből kisebb az adag, de az elosztás egyenletesebb és bár visszaélésekről ott is panaszkodnak, a nagy pénz, a maximális árak túllépése nem szeretheti meg azokat

az előnyöket, mint nálunk. Szükségszerű következőse ennek a jelenségnek, hogy a háborús konjunkturák kihasználása a mindennapi életben, a közvetlen fogyasztással szemben kisebb mértékű. Kétségtelen, hogy ez nem kizárólag a hatóságok érdeme, nagy része van benne a német közönség fegyelmettségének is, a melybe még a béke éveiben nevelődött.

Egy másik háborús külsőség, a mely szintén közös egész Németországban, az egyenruhában amúgy is gazdag országnak csaknem teljes uniformizálódása. A hol például nálunk nők foglalták el az egyenruhás férfiak helyét, az egyenruha vesztett jogaiból, se a villamoson, se másutt nem lehetett a nőket teljes egyenruhára kényszeríteni. Odakint a nők sokkal több pályát foglaltak el; nemcsak villamos kalauzok, hanem kocsivezetők, vasuti kalauzok, kerékpáros táviratkihordók, de mind teljes egyenruhában. Tányérsapka, zubbony és rövid térd nadrág. Ezek a térdnadrágos nők ma rendkívül erősen hozzátartoznak bármelyik nagy német város külső képéhez.

Épen úgy a háború nyomta rá bélyegét az üzletek kirakatára is. Félig-meddig ezek is uniformizálódtak. A vásárok városa, Lipese, a mely kirakataiban a német iparnak és kereskedelemnek standard-cikkeit egyesíti, különös alkalmat nyújt ennek megismerésére. Az ezer meg ezer ezikk megfogyott, ruházatban, használati cikkekben az egységes típusok nyomultak előtérbe, a melyek között viszont megszaporodtak a mindenféle Erztatzstoffok, a háborús póttanyagok. A nagy őszi vásár katalógusainak jó részét már ezek a póttanyagok tették, bizonyították szolgáltatva az ipar és kereskedelem alkalmazkodó képességének és találékonyságának, de egyúttal próbakövet a fogyasztó közönség türelmének és igény-lezorításának is. A kirakatok azonban azt is mutatják, hogy a harmadik háborús esztendő határán átélve megpeszant már a nagyrészt izléstelen háborús emléktárgyak kultusza is, melynek vásárai révén Lipese volt a legfőbb piaca. Kezdenek eltűnni a porcellán-vaskeresztek, az ágyúcső formájú virágvázák és a Hindenburgos tányérok meg sörösökancsók. Ez az irányzat még a könyvkereskedelemben is megnyilatkozik. Egyik legnagyobb lipesei háznak a főnöke, a kinek áttekintése van az egész német könyvpiac fölött, közölte velem, hogy a háborús literatura rohamosan visszafeljődőben van. A fronton a katonák kizárólag könnyű és szórakoztató dolgokat akarnak, a melyeknek semmi közük a háborúhoz, otthon pedig a nehezebb, elmélyedésre, gondolatok ébresztésére alkalmas könyvek hódítanak teret, feltéve, hogy nem háborús problémákkal foglalkoznak.

Tévedés volna azonban ebből a háború iránti érdeklődés lefokozására következtetni. A háború ma is uralkodik a lelkeken, a közönség csak a háborút mindenütt kihasználni akaró üzleti élelmességnek fordított hátat. Talán az egyre fokozódó nélkülözések is hozzájárultak

AZ OLASZOKTÓL ZSÁKMÁNYOLT HID-RÉSZEK CERVIGNANÓBAN.

ezeknek a háborús külsőségeknek a letompításához. A város kereskedelmi jelentőségének egyik legfontosabb tényezője a világszerte ismert mintavásárok intézményében rejlik, a melyek évente két fő és számos mellékvásárra gyűjtik össze Németország és a külföld nagy részének iparosait és kereskedőit. Ezek a vásárok nemcsak a sajátképeni üzleti világnak, de az idegenforgalom révén a lakosság többi részének is egyik legjelentősebb keresetforrását nyújtják. A városi tanács, kiindulva abból, hogy a vásárokat, ha egyszer visszafeljődtek, alig lehet a régi színvonalra felemelni, mindent megtett sikerük biztosítása érdekében és mindenféle intézkedésekkel el is érte, hogy az idei tavaszi vásáron nagyobb volt a látogatók száma — harmincznégyezernél több, — mint bármikor azelőtt. Ezért azonban azt a heroikus önmegtadadást kívánta a lakosságtól, hogy amúgy is szűkre szabott élelmiszereidagjairól, különösen a húsról, mondjon le az idegenek ellátása érdekében.

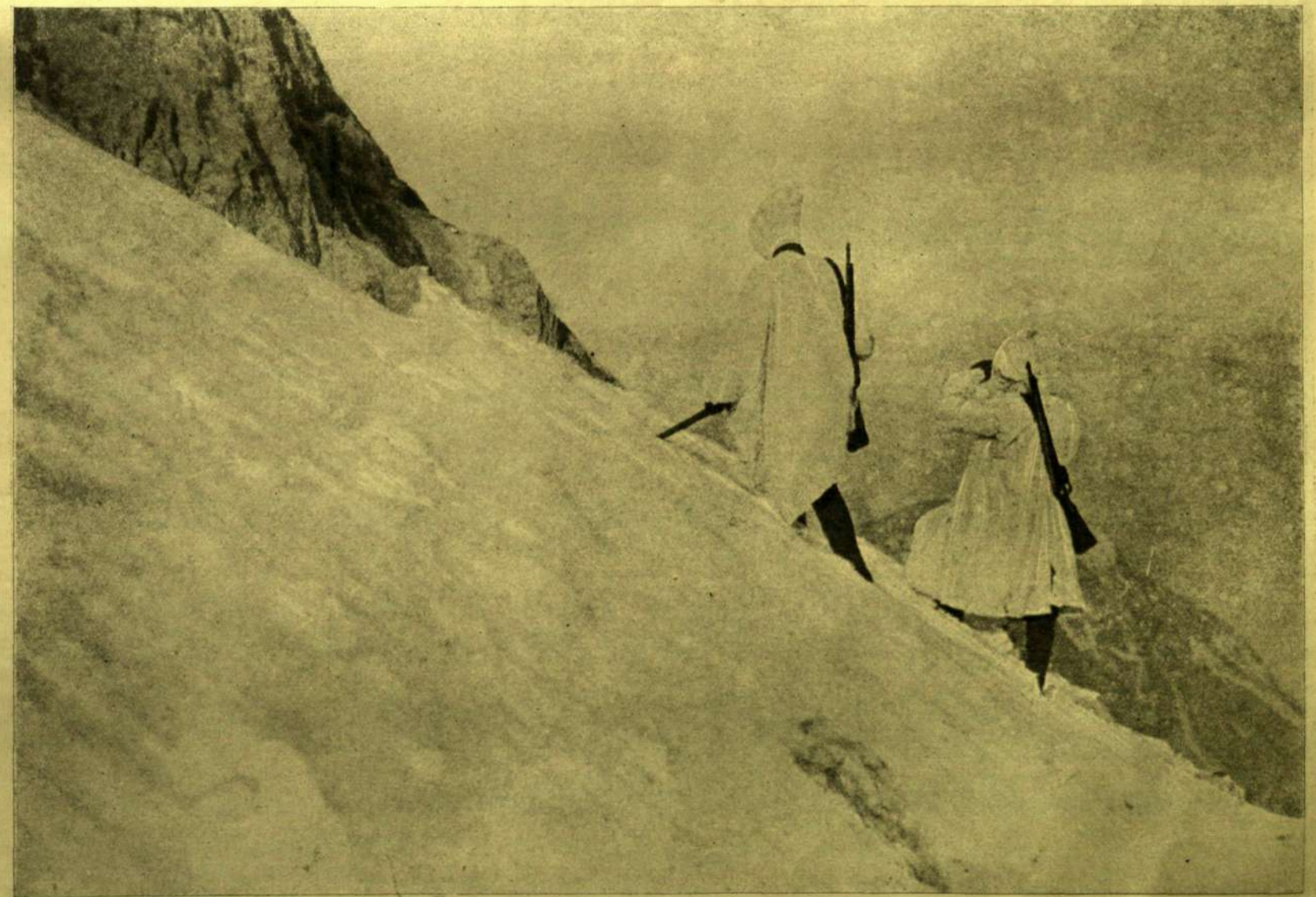
A háborútól való elfordulásnak említett külső jelenségeivel és a háború okozta nélkülözések e növekvő mértékével látszólag ellentétben van az a győzelembe vetett szilárd hit és győzelemhez való szilárd akarat, a mely mindenféle tapasztalható. Az evangélikus iskola-egyesületnek Luther csarnokában láttam egy iskolai ünnepélyt vagy ezer gyerek részvételével. Itt is, ott is beszédbe elegyedtem egyikkel vagy másikkal. Az arcok rózsaszíne nagyrészt eltűnt róluk, panaszkodtak, hogy az ennaló kevés, tejet hónapok óta nem láttak, a hadilekvár rossz, a hadifőzeléket, a melybe a lóherét is belekeverték, nem lehet megenni, de mint a nagyok, ők is kivétel nélkül ismételték: *Wir müssen siegen!* Az első nagy győzelmek mámoros hangulata eltűnt, a kép komorabb lett, de a végső győzelemhez való akarat megmaradt. A háború harmadik esztendejének Németországról ezt fel kell jegyezni.

A háborús Lipésének van még egy büszkesége: a világ legnagyobb könyvtárának szánt *Deutsche Bücherei* palotájának felépítése. Ennek a szász és a német birodalmi kormány támogatásával felépített, teljesen modern könyvtárnak, a mely minden 1913-tól kezdve megjelent bel- és külföldi német nyomtatott munkát gyűjt, a lipesei könyvkereskedők tőzsdegylete a tulajdonosa. A most befejezett épület 1.300.000 könyv befogadására van berendezve, de már ki van hasiava a legnagyobbira ása szánt telek és készen vannak a tervek tíz millió kötet elhelyezésére is. A modern Németország rajongását a nagyarányúságukban nem mindig monumentális és művészi alkotások iránt a külföldiek, különösen a francziák, — nem is egész jogtalanul — sokszor kikezdték, erre az igazán kulturális alkotásra azonban Lipese városa büszkeséggel tekinthet akkor is, ha elvész mellőle a büszkeségnek az a külön jogezíme, hogy harcok közepette emelték.

Tonelli Sándor.

GYALOGSÁGUNK ELŐNYOMULÁSA AZ OLASZ LÖVÉSZÁRKOKBA.

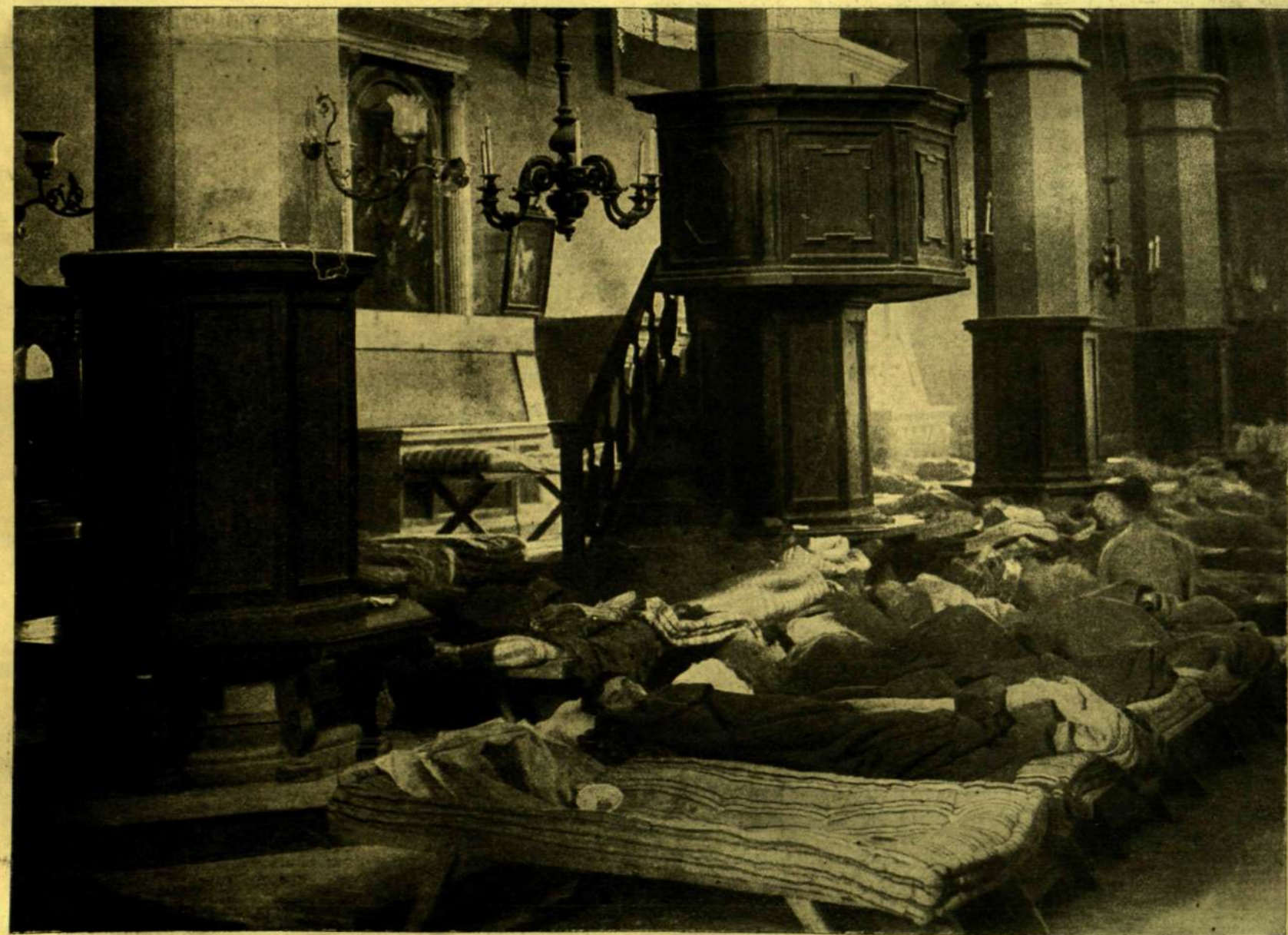

JÁRÓREINK HŐKÖPENYBEN AZ OLASZ FRONTON.

HARCZOK AZ OLASZ HEGYEK KÖZT.

ELHAGYOTT OLASZ ÁLLÁSOK A HERMADA ALATT.

TÁBORI KÓRHÁZ EGY TEMPLOMBAN A PIAVE-FRONTON.
A MEGSZÁLLOTT ÉSZAK-OLASZORSZÁGBÓL.

LÓPÓTLÁS ÚTON A PIAVE FELÉ.

SEGÉLYHELY A PIAVE-FRONTON.
A MEGSZÁLLOTT ÉSZAK-OLASZORSZÁGBÓL.

MOTTA DI LIVENZA.

A DOLLÁRKIRÁLYSÁGOK TÖRTÉNETE.

AZ ELSŐ ASTORTÓL CARNEGIE ANDRÁSIG.

Elmondja BALLA MIHÁLY. (Vége.)

Életének utolsó éveiben súlyos gyomorbaj és álmatlanság gyötörte Gouldot. Nagyon kedvetlen, elnyomorodott, beteg ember vált az egykor hatalmas akaratú, beteg pénz-királyból. 1892 december 2-ikán reggelén halt meg s Amerika leggyűlöltebb embereként szállt fenyves mauzóleumába, melyet 110,000 dollár költséggel építettek számára maradékai. Végrendeletében 77 millió dollár értékű vagyonról intézkedett, pedig sokkal gazdagabb volt. Hagyatékát hat gyermeke közt osztotta meg. Négy fia és két lánya volt. A társadalmi érvényesülés becsúgya sohasem izgatta. Annál erősebben fejlett ki ez a törekvés a gyermekeiben, kik a milliók százaikat számláló vagyonukkal igyekeztek bejutni az európai főnemesség társadalmi osztályába. Egyik lánya, Gould Helén, 1895-ben feleségül ment a francia Castellane grófhoz, kiről a minapában olvashattuk, hogy automobilszerencsétlenség áldozata lett. Tizenegy évig éltek együtt, aztán, hogy a Gould-féle milliók elég szép száma vált semmivé a tékozló és hóbortos francia gróf kezén, elváltak egymástól. Gould Helén aztán Sagan hercege felesége lett.

A most élő Gouldok.

Jay Gould utódi kezében még jelentékenyen megnőtt a Gouldok vagyona. De a fejlődés már megállt. A gazdag családok hatalma lassan-lassan alulkerül azzal a félelmetesebb hatalommal szemben, melyet az ipari önkényuralom oly mindent eltipró vállalatóriási képviselnek, mint — hogy a legfőbb példát említsük — a Rockefeller Standard Oil-Company-ja nevére ismert világhatalom. A Gouldok hősökora körülbelül Gould Györggyel, Jay Gouldnak azzal a fiával záródik le, ki 1902-ben vívta meg győzelmesen világraszóló harcát a Pennsylvania-vasúttal. Ez a harc 35 millió dollárjába került, de megtérítette költségét és dicsőségesen ért véget reá nézve.

A Gould-család, mondja Myers, lassan-lassan alábbszáll a gazdagság ranglétráján s valóddággal eltörpül egy Rockefeller hatalmával szemben. De gazdagsága még mindig óriásilag nagy. Ötven évvel ezelőtt Jay Gould elkövetett minden tőle telhetőt, hogy elkerülje a börtönt, mely nem egyszer megnyitotta előtte ajtaját; de a gyermekei és unokái fényes palotákban laknak s tekintélyre egy sorban állnak a többi pénzdinasztiák hatalmasaival.

Carnegie András.

A világ bálmulata veszi körül a nagy emberbarátot. Mert ez a legtöbb s általánosan elfogadott jelző, melylyel felruházták Carnegie-t, kik közhasznú és jótékony alapítványokkal igyekeztek rekordot érni el, mikor megöregedtek, mint ahogy munkabíró korokban a milliók minél nagyobb számának felhalmozásával igyekeztek felülmúlni társaikat a dollárkirályságban. Az első Astor s az első Vanderbilt a dollárok százezreit ajánlotta fel közszélokra, Pierpont Morgan és Rockefeller John a milliók sokaságát, de egyik sem érte utól Carnegie András, ki nem kevesebb, mint 150 millió dollárt osztott szét alapítványokra, vagyis a mi pénzünk szerint háromnegyed milliót. Az ő fellépése új korszakot jelent az emberbarátság terén, az egy-, két-, öt-, tíz-millió dolláros alapítvány nem kellett többé nagy hatást, mert Carnegie tíz-, sőt huszonöt-millió dollárt is szokott adni egy összegben. Még abban is különbözik társaitól az amerikai szabású jótékonyágban, hogy adományait és alapítványait nem éppen csak az Egyesült-Államokban helyezi el, mint azok: az ő jótékonyága az egész világot termékenyíti meg. A hágai békepalotát ki építette meg szinte két millió dollár költséggel? Carnegie. Ki tett tíz-millió dolláros alapítványt az életmentés hőseinek? Carnegie. Ki támogatta tíz millióval a nem amerikai országok könyvtárait? Carnegie. Ki áldozott tíz milliót régi skót hazájának egyetemére s újabb tíz milliót a skót tengerhajózásra? Megint csak Carnegie. Jótéteményeinek túlnyomó tömege, igaz, hogy Amerikának

jutott: az Egyesült-Államok kis egyetemeire tízenyolcz millió, az egyetemi tanárok nyugdíj-alapjára — biztosítva a jelen és jövő kor amerikai egyetemi tanárainak örök háláját és magasztaló hódolatát — 15 millió, a washingtoni Carnegie-intézetre tíz millió, a pittsburgi Carnegie-intézetre 16 millió, az Egyesült-Államok és Kanada könyvtáira 30 millió — de ki győzné elsorolni valamennyit?

Az emberiségnek ez a nagy jóakarója Isten különös kegyelméből megérte a pátriárkák korát. Nyolczvankétéves már és odahagyva sikereinek főhelyét, a skótországi Skibo kastélyban, Sutherlandban éli hanyatló korának napjait. Szelid vonásait főhéher szakal veszi körül s az aggastyán arcának méla kifejezésével fogadja az egész világ hódolatát.

Mégis: jó ember-e Carnegie? A kérdést joggal vetik fel azok, kik nemcsak hanyatló korának jótéteményeit ismerik, hanem hosszú életének cselekedeteit nézik. A kik tudják, mily eszközökkel s főképen mily lélekkel gyűjtötte össze azt az amerikai méretek szerint is rengeteg vagyont, melynek huszonöt millió dollárt tevő évi jövedelméből szórta szét aztán könynyűszerrel a sok milliót, újabb hírnevének alapjait. Mert Carnegie-nak van még egy hírneve: a régi s még el nem homályosult hírnév, a legvéresebbek egyike, melyet ismerünk az amerikai pénzkirályságok történetéből. Homesteadi gyárainak rémes emlékeztető napjaiban a híres homesteadi sztrájk idején nem egy szegény magyar kivándorló munkása festette vérével az amerikai rögöt, mikor szembezállt, jobb bért követelve, Carnegie fegyveres népével. A világnak ez a tisztelt és csodált embere akkor egészen más ember volt még. Az arczával, még ha nyugodt volt is a kifejezése, megfélemlítette azokat, kik szembe kerültek vele. Domború, magas homloka — így írja le könyvében Myers — elárulta az élesen gondolkozót. Hosszú és keskeny metszésű, átható szeméből akaraterő és ravasz, kegyetlen kifejezés sugárzott. Az összeszorított ajka oly emberre vallott, ki elszántan kész megvalósítani azt, a mit a fejébe vett, az erős állkapocsontjai pedig, melyek reá vallottak szívósságára és harczi természetére,

csak megerősítették azt a benyomást, melyet az az összeszorított ajka tett kortársaira. Carnegie kéréseivel győztesen és szivtelen munkaadó volt.

II.

A vagyonalapítás.

Carnegie egy szegény takácsmester fia volt s 1835-ben született Dumfermlinben, Skótországban. Az apja 1848-ban feleségével s két fiával kivándorolt Amerikába és Pittsburgban telepedett meg. A család ott is nyomorúságban élt. Carnegie anyja másokra mosott, András, az idősebbik fiú tízenyégves korában kütető-fű, egy évvel utóbb táviratkihordó volt. Utóbb megtanulta a távirást s huszonegyéves korában Thomas A. Scott, a Pennsylvania-vasút helyi igazgatója megadta táviratkihordónak. Carnegie nagyon ügyes és alkalmazkodó fiatal ember volt és Scott hováhamarabb annyira megkedvelte, hogy viszonzásul bizonyos hasznos információkért, melyekhez általa jutott, lassan-lassan kis vagyonhoz juttatta.

Hogy milyen módon? Myers előadása szerint úgy, hogy a polgárháború idején, mikor a vasutak óriási, jogosulatlan hasznót húztak az állampénztár rovására, a minyben a kormány-nak 30–50 százalékkal drágábban szállítottak, mint a magánembereknek. Carnegie-t maga mellé vette titkárnak s reá bízta a csapatszállítás és a keleti vasutak távirátüzemének vezetését.

De Carnegie nem érte be eléggé jelentékeny ügykörének lebonyolításával s főnökével együtt résztvett több más hasznosító vállalkozásban: a többi közt tábori markotányos üzletek szervezésében és katonai lőszállításokban. Ily módon 1863-ban már meglehetősen kis vagyonnal rendelkezett s pénzt újabb vállalatokba fektethette. Résztvett a többi közt a Columbia-olajtársulat fejlesztésének munkájában. Életének ebből a korszakából való az a kis epizód, hogy Columbia-részvényeiből jó egynéhányat «barátságból» átengedett «önköltségi áron» 637 dollárjával egy Miller Tamás nevű jó embernek, a ki jóval utóbb tudta meg, hogy Carnegie

ugyanazokat a részvényeket két dollárjával vette.

Huszonnyolczéves korában szerezte meg Carnegie első összeköttetését a vasiparral. A dolog azon kezdődött, hogy Klamann András és Antal, két fiatal porosz vasműves kisebb vállalatot alapított Duquesneban, Pennsylvania egyik kis városában s mint ahogy kitűnő módszerrel gyártottak vaskeréküllőket, csakhamar keresett szállítói lettek különböző vasutaknak. Az üzlet szépen fejlődött s a testvéreknek némi tőkefelemelésre volt szükségük. A nem nagy pénzt, mely kisegithette őket, rendelkezésükre bocsátották többben, köztük az imént említett Miller is, ki mint az egyik vasútársaság alkalmazottja jutott összeköttetésbe a Klamann-testvérpárral s illyképpen vállalkozásuknak egyik titkos társtulajdonosa lett. Miller utóbb nézeteltérésbe keveredett társaival és barátját, Carnegie Andrást kérte fel döntőbíróként. Carnegie vállalta a felajánlott szerepet s lassan-lassan oly mederbe terelte a dolgot, hogy a vállalat társtulajdonosait egymásután szorította háttérbe vagy kűszöbölte ki egészen a vállalatból. Ez utóbbiak közé tartozott Miller is. Barátjának üzletészeit maga Carnegie kerítette hatalmába, nem nyíltan, hanem oly módon, hogy megvétette a maga számára öcsésével Carnegie Tamással. Így jutott szerephez a Carnegie testvérpár a vasiparban s tette magát előbb társtulajdonosává, majd egyedüli urává egy vasgyári vállalatnak, melyből idő múltával a Carnegie-féle hatalmas vasgyári vállalatok keletkeztek.

Carnegie András, mint a Pennsylvania-vasút nagybefolyású tagja — Scott 1863-ban a vasút pittsburgi helyi igazgatójává tette — amerikai szokás szerint bőséges megrendelésekkel támogathatta a Klamann-féle vállalatot. Ugyanakkor részt vett, szintén csak mint titkos társ, de mint főmozgató, egy pittsburgi vashidépítő társulat alapításában. Erre a vállalkozásra az a felismerés vezette, hogy a polgárháború végeztével nagy vasúti építkezések fognak megindulni s óriási fellendülés vár a vasiparra. Számításában nem is tévedett.

Klamann Andrásnak, ki határozott mechanikus tehetség volt, különösen nagy hasznát vette új vállalkozásaiban. De elég hamar reájött arra, hogy nem okvetlenül szükséges megtartani társtulajdonosnak a bármily ügyes mechanikus munkatársat. Mechanikust, jó fizetéssel, kapni alkalmazottul is. Az első kínálkozó alkalommal aztán kiszorította a nagyarányúvá fejlődött vállalatból Klamann-t is. Pedig ennek az embernek köszönhetette akkori legnagyobb sikereinek egyikét, a hadihajók fedéséhez szükséges páncéllemezek gyártási módját, mely később elsősor tette a gyártás e nemében a homesteadi Carnegie-féle óriási érclemez-hengerelő gyárat. Klamann érdeme és találmánya volt az aczélsinek gyártásának új módja is, mely lehetővé tette, hogy Carnegie az amerikai vasutak első és legnagyobb szállítója lehessen.

A Carnegie-aczéltársulat és az aczéltörzs.

A második jelentékeny állomás, melyet az ötszázmillió dollár becsült Carnegie-vagyon útján látunk, a Thompsonról, a Pennsylvania-vasút elnökéről elnevezett aczélgár volt. Alapítókéjének egy részét az a kétszázezer dollárnál nagyobb jutalék teszi, melyre egy tervezett nagy vasút kötvényeinek eladása révén tett szert Carnegie pártfogójának, Thompsonnak jóvoltából. Carnegie nem szédületes gyorsasággal, de tervszerűen és biztosan gazdagodott. Szerencsése és tehetsége volt munkatársainak megválasztásában és mikor érdeke úgy kívánta, kinullázásában. Ezúttal két nagyon derék és nagytehetségű emberre tett szert: Holleyre, a ki pártatlan szakember volt az aczélgártásban és Jones William kapitányra, ki rendkívül energikus és a munkásokkal szemben kéréseket elvető gyárvezető volt. Ő találta ki azt a módszert, mely mindig otthonos maradt Carnegie gyáraiban: hogy műhelyeibe amerikai bennszülött munkások helyett különböző nemzetiségű bevándorlott munkásokat fogadott, kik különböző nyelvekkel és lelkületükkel, sokszor nemzeti gyűlölködésükkel is, nehezebben értették meg egymást annyira, hogy sztrájkra szövetkezzenek. A Thompson-aczélgár 1881-ben össze-

CSAPATAINK MOTTA DI LIVENZÁBAN.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: SCHWENDTNER JÓZSEF, nyug. fővárosi műszaki tanácsos, 73 éves korában, Budapest. — SCHNEIDER JÁNOS, fővárosi főreáliskolai tanár, 65 éves korában, Budapest. — SIMON MIHÁLY, nyug. községi jegyző, 84 éves korában, Gyömrőn. — THIRING NÁNDOR, 66 éves korában, Sopronban. — BEZILLA NÁNDOR, dr. ügyvéd, Pestújhelyi nagyközönség megalapítója, a pestújhelyi kaszinó diszelnöke, 50 éves korában, Budapest. — DEZSERI BOBOK GÉZA gyógyszerész, a Ferenz József-rend lovagja, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, községi bíró, megyebizottsági tag, 60 éves korában, Verbőn. — HARASZTI SÁNDOR, békéscsabai földbirtokos és malomtulajdonos, Budapest. — ALSÓZECSEI SERLY SÁNDOR dr., fővárosi ügyvéd, 46 éves korában, Budapest. — NÉMETHY ANDOR dr., járásbíró, a budapesti ítélőtábla tanácsjegyzője, 37 éves korában, Budapest. — Nagy- és kisszemlaki OSZTOIS IVÁN ügyvéd, földbirtokos, 65 éves korában, Verseczen. — JANULA JÓZSEF, kocsigyáros 62 éves korában, Budapest. — BOTTKA IMRE, ragályi gyógyszerész 62 éves korában. — KELEMEN IMRE, a sárkányfalvi gazdaság intézője, 45 éves korában, Budapest. — PARZER FERENCZ, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank soproni fiókjának igazgatója, 50 éves korában. — SEBŐK IMRE dr., a budapesti Rákóczi-kollégium alapítója és az ezzel kapcsolatos II. kerületi érseki főgimnázium első igazgatója, a legutóbbi három évben az esztergomi érseki tanítóképző igazgatója, 37 éves korában, Budapest.

Özv. GARAMÉ ERNŐNÉ, 65 éves korában, Budapest. — Kissenyeyi báró SENNYEY MIKLÓSNÉ, szül. Klobusiczy Klobusiczy Irma csillagkereszt-hölgy, 51 éves korában, Budapest. — Özv. Tardoskedi BENKE GYULÁNÉ, 62 éves korában, Budapest. — Özv. Tömörny GÉZÁNÉ, szül. hódonyi Manaszay Ilona, Budapest.

A 'VASÁRNAPI UJSÁG' 65-ik évfolyama.

A 'Vasárnapi Ujság' a legrégebbi magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb

hazaíróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A 'Vasárnapi Ujság' előfizetési árát, tekintettel a papír és a nyomdai előállítás egyre fokozódó roppant drágaságára, kénytelenek voltunk újévtől fogva évi 40 koronában állapítani meg.

Előfizetési föltételeink:

A 'Vasárnapi Ujság' negyedévre 10 korona félévre 20 korona, egész évre 40 korona.

Az előfizetések a 'Vasárnapi Ujság' kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám ktlendők.

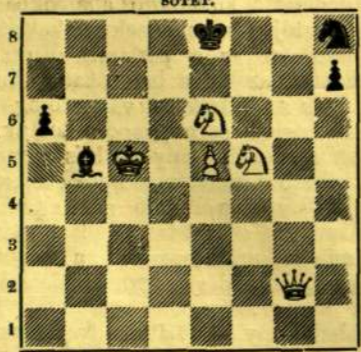
Szerkesztői üzenetek.

Újév reggelén. Vajha az újév meghozza az emberiségnek a békét, — ezt forrón kívánja mindenki, de a ki verset akar róla írni, annak színeében, több költői erővel kellene magát kifejeznie.

Nem bűn a szerelem. Bizonyos, hogy nem bűn, de ilyen rossz verset írni róla az már igenis bűn.

SAKKJÁTÉK.

3084. sz. feladvány Mecke R.-től, Wiesbaden.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Felolós szerkesztő: Holtay Pál.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

HIRDETMÉNY.

A magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti állatdíjszabáshoz, I. rész a IX. pótlék életbeléptetése.

1918. évi január hó 1-től kezdődő érvényességgel a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti állatdíjszabáshoz, I. rész, a IX. pótlék lép életbe.

E pótlék a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasuti állatdíjszabás I. rész B) szakaszának 1918. évi január hó 1-én hatályba lépő új kiadása folytán a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasuti állatdíjszabásban, I. rész szükségesé vált módosításokat, nevezetesen az utóbb említett díjszabás B) és C) fejezetében foglalt összes határozmányoknak hatályon kívül helyezését tartalmazza.

E határozmányok megfelelő módosításokkal a nevezett vasuti állatdíjszabás I. rész B) szakaszának új kiadásába vétettek fel.

E pótlék a magyar vasutak díjszabásokat elárúsító központi irodájában (Budapest, V., Akadémia-utca 3.), továbbá az állomások közvetítése útján darabonként 12 fillérért lesz megszerezhető.

Budapest, 1917. évi december hó 11-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága, a résztes vasutak nevében is.

348490/1917.

A magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti állatdíjszabás I. rész A) szakaszához a VII. pótlék életbeléptetése.

1918. évi január hó 1-től kezdődő érvényességgel a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti állatdíjszabás I. rész A) szakaszához a VII. pótlék lép életbe.

E pótlék a V. Ű. Sz. 63. §-ához tartozó III. végrehajtási határozmány módosítását, nevezetesen az ezen végrehajtási határozmányban felsorolt illetékek fölemelését tartalmazza és a magyar vasutak díjszabásokat elárúsító központi irodájában (Budapest, V., Akadémia-utca 3. sz.), továbbá az állomások közvetítése útján darabonként 10 fillérért lesz megszerezhető.

Budapest, 1917. évi december hó 11-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága, a résztes vasutak nevében is. (Utánnymás nem díjazatik.)

Jubiláris füzet 1897—1917.

MAGYAR KÖNYVTÁR Szerkesztő RADÓ ANTAL

A Pál utcai fiúk és a Mohár ferenc

LAMPEL R. Kk. (Wodianer F. és Fiai) R. T. kiadása.

Ára 1 K 20 f

Kapható minden könyvkereskedésben.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet

Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, félemelet. (Deák-tér mellett.)

Hangjegykölcsönzőnk felölti a komoly és könnyebb zene-fajokat, melyek az újdonságokkal folyton kiegészítettek. Előfizetés: 3 óra 15—K, 6 óra 28—K, 12 óra 52—K. Az előfizetés beérkezével megküldjük kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésékor visszaadatik.

Folyton Újdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV., Sütő-utca 2. félem. (Deák-tér mellett)

A kövér nő élete kinlódás!

Kigunyolják, kiközölgik, örökös tréfa tárgyát. Minden ember utánfordul, nem tud öltözködni, vendéglőben, kávéházban két széklet kínálnak neki. Egyszerű élet módját nem zavaró kúra segítségével igen rövid időn belül karcsúvá lesz a legkövérből nő vagy férfi. Csak 1 doboz Maigrin használjon és meglepi környezetét. — Egy kurához való doboz MAIGRIN ára K 6.—. Készíti Palmier G. m. b. H. Berlin. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

EL VELE! ♦♦♦♦♦

A lábszár rövidítése céljára. — Járása ruganyos és könnyű. — Mindenféle cipőn hordható. Ingy. ismertetési kldm. 114. A. Volk, Wien, III. Hauptstr. 139.

A cs. és kir. 23. gyalogezred

1050 harctéri kő és rala 300 autogramm uralok. 100 érdekes cikk és vers 40kftól, hadvezérek és A világharború első ALBUMA szerkesztette. A szám két évében kiadott és elcselt 23-as Szerkesztette csoportképen több hóok írásban és KUN JÓZSEF JENŐ mint 2000 ezredbeli képen megörökítve. tart. főhadnagy. arcképe található. Ára 20 kor. Megrendelhető a Képes Radnászinál, Tábori posta 632.

MATTONI-PALA GIESSHÜBLER természetes égvényes SAVANYÚVIZ

Fiatalos, üde arczbőrt

varázsol elő 10 nap alatt és eltávolít minden ténitábt, ugymint pattanás, pattanás, sárgafolt, ráncz, orrvörösség, likacsos, hervadt, pettyhűdt bőrt, a Dr. Kaysersling-féle szépítő-ször. A kúra egyszerű, otthon végrehajtható, minden feltételre alkalmas. Bejövésére után az arczbőr ragyogó szépségben, gyermeki üdeségben és tisztaságban pompázik. 1 üveg 15—K. Díszköt. széküldés utánvéttel. — Gyár: KIVARYON & Co. — Széküldési hely: G. ROSS ANTAL Budapest, VIII., József-körút 23. (Félemelet 1.)

ÓRÁK

kiváló pontossággal-kiszábjozva 10 évi jóállás mellett. ÉKSZEREK divatos és izlées kivitelben. EVŐESZKÖZÖK ezüst és alpaccaezüsből. EZÜSTNEMŰEK DISZTÁRGYAK szigorúan szabott, jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők.

BRAUSWETTER JÁNOS

CHRONOMETER és MŰÓRÁSNÁL Alapítattott Számos ki-1847-ben. Széged. Üntetés. Több ezer -hmműző levél. Legújabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Exhumálásokat

az összes európai hősi temetőkből, valamint a szükséges okmányok beszerzését szolid árban, anyagi kezeség mellett eszközölünk. Szende és Szabó ezeltől Gebauer Károly r.t. exhumálási vállalata, Budapest, Károly király-út 4. Elsőrendű szakintézet. — Telefon 51—02.

Margit-Créme

a frangru hölgyek kedvencz szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-créme ártalmatlan, zsirtalan vegytiszta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. Ára kis tégely 2 K, nagy tégely 4 K.

Margit-szappan 5—kor. Margit-pouder 1-50 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszárban, illatszár- és drogas-üzletben.

Haltenerger Béla Kassa

ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyászseszében ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

Viszketegséget, sömört, rüht,

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti 'Barna zsír'. Nem piszkít, teljesen szagtalan. Próbátégely 2.30 K, kis tégely 4 K, családi tégely 11 K. — Budapesti főraktár: Török gyógyszerháza, VI., Király-utca 12. Vidékre megrendelési czím: Dr. FLEISCH E. „Korona” gyógyszerháza, Győr.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT

Állandó melléklete: „A vadászé”

czímű egyedüli magyar nyelvű ebtennyészési szaklap.

Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5—K, egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

A kik szeretik gyermekeiket, fizessenek elő a

JÓ PAJTÁS képes gyermeklapra.

Alapította: SEBŐK ZSIGMOND Szerkesztő: BENEDEK ELEK

Előfizetési ára: negyedévenként 4 korona

A Jó Pajtás érdekes, mert elbeszéléseit, regényeit, meséit, verseit a legjobb magyar írók írják. Tartalma gazdag, mert minden számában megvan minden, amit a gyermek olvasni szeret. Szép képeit jeles magyar művészek rajzolják. Minden héten új és egyre kedvezőbb tartalommal jelenik meg.

Előfizetéseket elfogad és mutatványszámot küld a „JÓ PAJTÁS” kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Csillárok legmodernebb kivitelben, óriási választékban, káspézn vagy törlesztéses kölcsöndij ellenében. — Gáztűzhelyek kaphatók. „AUERFÉNY” BUDAPEST VI., Vilmos császár-út 3.

Új szépirodalmi könyvek

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

ENYÉM VAGY!

REGÉNY

Ára 6 korona

A «Tüzpróba» kitünő szerzőjének új regénye, a melynek érdekfeszítő, fordulatos cselekménye a magyar előkelő világ körében, nagyrészt főrangú magyar huszártisztek között játszik le.

FELNER-DÉNES PÁL

AZ ÁRNYÉKEMBER

FANTASZTIKUS REGÉNY

Ára 6 kor. 60 fillér

Olyan ez a fantasztikus regény mint egy opium-álom: eleinte szeliden ringat, majd örvényítő érzések, vad szenvedély és tomboló gondolatvihar misztikus szimfoniája . . .

KISS JENŐ SÁNDOR

A GÉP

NOVELLÁK

Ára 4 kor. 80 fillér

Tizennyolcz novella van ebben a könyvben, jól megkomponált, érdekes történetek, melyek kiválnak úgy meséik változatosságával, mint alakjaik erőteljes rajzával a mai magyar novellaírás átlagából.

HAVAS ALISZ

SZENT BORBÁLA KÉPE

REGÉNY

Ára 6 korona

Egy fiatal író első könyve. Kitünően elbeszél, érdekes történet, melynek folyamán finoman megrajzolt, élettelen alakokat mutat be a mai kornak a levegőjéből.

FŐVÁROSI SZINHÁZAK MŰSORA

356—359. szám.

EDWARD SHELDON

ROMÁNCZ

Szinjáték 3 felvonásban, előjátékkal és utójátékkal

Fordította HELTAI JENŐ

Ára 1 korona 60 fillér

Kaphatók minden könyvkereskedésben.